

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 1/8

Inhoudsopgave

1.	SITUERING	2
2.	TOEPASSINGSGEBIED	2
3.	BIJHORENDE DOCUMENTEN	2
4.	WERKWIJZE	2
4.1.	TOEGANGSVORWAARDEN EN VERTROUWELIJKHEID GEGEVENS	2
4.2.	CONTROLE VAN OMGEVINGSOMSTANDIGHEDEN	3
4.3.	VEILIGHEID	3
4.3.1.	<i>Algemeen</i>	3
4.3.2.	<i>Code goede praktijk</i>	4
4.3.3.	<i>Noodprocedures</i>	7
4.3.4.	<i>Risicoanalyse</i>	7
4.3.5.	<i>Meldingsplicht</i>	8
4.3.6.	<i>Bio-veiligheid</i>	8
5.	REFERENTIES	8
6.	BIJLAGEN	8

Wijzigingen t.o.v. voorgaande versie

- Nieuwe lay-out Bizzmine
- FARYS/TMVW naar Farys
- § 4.1: overzichtslijst van personen met badge enkel beschikbaar bij HRM
- § 4.3.1: actualisatie eindronde; instructies alarm gebouw enkel nog beschikbaar aan de prikklok
-

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 2/8

1. Situering

Deze werkinstructie beschrijft de toegang tot het laboratorium en de lokalen binnen het laboratorium, en beschrijft de maatregelen voor veiligheid, orde en hygiëne, en afvalstroombehandeling.

De specifieke richtlijnen en voorschriften voor bio-veiligheid zijn opgenomen in WIN0202: "Werkinstructie voor bio-veiligheid in het microbiologisch laboratorium".

2. Toepassingsgebied

Deze werkinstructie is van toepassing op het personeel werkzaam in het laboratorium en op externe personen die het laboratorium betreden.

3. Bijhorende documenten

- Formulier F0201 "Eindronde personeel laboratorium"
- Formulier F0102 "Vertrouwelijkheidsverklaring"
- Formulier F0202 "Personen vreemd aan het laboratorium"
- Lijst L0201 "Lijst van hulpdiensten"
- Lijst L0303 "Lijst verbruiksgoederen"
- Lijst L0302 "Lijst van interne en externe kalibraties en controles"
- WIN0202 "Werkinstructie voor bio-veiligheid in het microbiologisch laboratorium"
- WIN0102_Bijlage 2 "Rapporteringstabel"

4. Werkwijze

4.1. Toegangsvoorwaarden en vertrouwelijkheid gegevens

- In het belang van het eigen personeel, de werkomstandigheden, de vertrouwelijkheid van de gegevens en de verzekering van de continuïteit van de activiteiten worden hiernavolgende afspraken vastgelegd.
- Het laboratorium is open tijdens de diensturen van 7.30 u tot 17.00 u. De toegangsdeur van het laboratorium is gesloten door middel van een elektronisch slot en van buiten uit te openen door middel van een badge.
- Het laboratoriumpersoneel en een beperkt aantal personeelsleden van Farys, zoals bepaald door HRM, hebben via badge toegang tot het laboratorium. Andere personen dienen aan te bellen en zich bij het onthaal aan te melden.
- Een overzichtslijst van de personen die via badge toegang hebben tot het laboratorium is beschikbaar bij de dienst HRM. De personen dienen elke anomalie over het laboratorium te melden aan de staf van het laboratorium (tijdens de diensturen) of aan de wachtdienst gebouwen (buiten de diensturen).
- Het labo is enkel toegankelijk onder begeleiding en op verantwoordelijkheid van het labopersoneel voor derden en onbevoegden die niet op de overzichtslijst staan. Deze bezoekers melden zich aan bij het onthaal en registreren zich op F0202 aan de ingang van het laboratorium. Dit geldt niet voor de monsternemers, schoonmaakpersoneel, onderhoudspersoneel en de personeelsleden van ICT.

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 3/8

- De afdeling microbiologie is enkel toegankelijk mits aangepaste kledij, conform de voorschriften van bio-veiligheid.
- Het labopersoneel, de monsternemers, en de personeelsleden van interne diensten die werkzaam zijn in, of voor, het laboratorium en in contact komen met vertrouwelijke bedrijfsgegevens of gegevens van klanten ondertekenen het document F0102 “vertrouwelijkheidsverklaring”.
- Voor personeelsleden aan wie door HRM toegang is verleend omwille van mogelijke (dringende) taken buiten de diensturen wordt de vertrouwelijkheid van de gegevens geborgd via de verantwoordelijke van de dienst die de opdracht tot de werkzaamheden geeft. De verantwoordelijken van deze diensten ondertekenen hiervoor F0102.
- De staf van het laboratorium is gemachtigd om vertrouwelijke informatie te rapporteren aan verantwoordelijken en instanties vastgelegd in WIN0101_Bijlage2 volgens de operationele dienstverplichtingen opgelegd door de toezichthouder van de Vlaamse Overheid.
- De interne klanten worden jaarlijks op de hoogte gebracht dat persoonsgegevens van klanten strikt vertrouwelijk worden behandeld en voor geen andere dan wettelijk opgelegde taken en doeleinden worden gebruikt. In het kader van operationele en decretale verplichtingen opgelegd door de Vlaamse Overheid moet gecreëerde informatie bij de uitvoering van laboratoriumactiviteiten verplicht worden gemeld of openbaar gemaakt volgens geldende instructies. Hierop van toepassing zijn voornamelijk de jaarrapportering drinkwater aan de overheid, de melding van drinkwaterincidenten en de melding van periodieke zwembadwatercontroles.

4.2. Controle van omgevingsomstandigheden

- Alle laboratoriumruimten zijn voorzien van een klimaatregeling. De temperatuur van het entlaboratorium wordt dagelijks geregistreerd en beoordeeld ten opzichte van de toegestane grenzen.
- Uitrusting vermeld op L0302 wordt gekalibreerd en gecontroleerd volgens de opgegeven frequentie en goedkeurcriteria voor wat betreft hun fysische parameters.
- De analytische balansen zijn geplaatst op een trillingvrije plaat.

4.3. Veiligheid

4.3.1. Algemeen

- De verantwoordelijke voor de veiligheid is de preventieadviseur van Farys.
- Telefoonnummers van de hulpdiensten (brandweer, medische spoeddienst, politie, antigifcentrum, UZ Gent en dokter Farys) zijn weergegeven op lijst L0201 en hangt uit in het laboratorium op goed zichtbare plaatsen.
- De noodzakelijke pictogrammen en flowcharts -brand en evacuatiemelding- evenals een grondplan zijn aangebracht in het laboratorium op goed zichtbare plaatsen conform de veiligheidsvoorschriften.
- Evacuatieplannen zijn opgesteld en een evacuatieteam is aangeduid door de preventieadviseur van Farys. De namen van de laboranten die zijn opgeleid volgens dit plan en de evacuatieoefeningen volgen, hangen uit in het laboratorium.
- Ten minste één stafid en één laborant hebben een opleiding EHBO gevolgd en volgt op regelmatige basis de herhalingscursus.
- Ten minste één personeelslid van het laboratorium heeft de opleiding “brand blussen” gevolgd en volgt op regelmatige basis de herhalingscursus.

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 4/8

- Het microbiologisch laboratorium vormt een afzonderlijke entiteit met geïsoleerde ventilatie in onderdruk.
- De toegangsdeur van de afdeling microbiologie en het opslaglokaal Klasse I is gemerkt met “geen toegang voor onbevoegden” en de naam van de verantwoordelijke(n).
- In de pathogene ruimte van het microbiologisch laboratorium bevindt zich een bio-veiligheidskast die zowel de analist als het gemanipuleerde materiaal beschermt tegen omgevingsinvloeden.
- Trekkasten worden in de scheikundige laboratoria gebruikt voor de veiligheid van het personeel en om de invloed van vluchtige stoffen op de beproevingsresultaten uit te schakelen.
- Brandblusapparaten zijn aangeduid met een pictogram.
- In geval van brand is een “Flam-stop” deken ter beschikking in de ruimten voor scheikundig en microbiologisch onderzoek en bij de brandhaspel in de gang van de lokalen voor metaalanalysen.
- Bij het uitvallen van de elektriciteit wordt automatisch de noodverlichting in dienst gesteld.
- De laatste gebruiker van om het even welk apparaat is er ook het laatst voor verantwoordelijk.
- Op het einde van de werkdag wordt door het laboratoriumpersoneelslid dat als laatste het laboratorium verlaat een eindrondgang gemaakt m.b.t. veiligheid (sluiten ramen of deuren, ophalen zonnewering, doven lichten, afleggen apparatuur waar en wanneer van toepassing,...). Dit wordt geregistreerd op formulier F0201 met initialen en paraaf.
- Buiten de diensturen en in geval van nood is de toegangsdeur met elektronisch slot te openen met een sleutel die zich bevindt in een hamerkast aan de ingang van het laboratorium.
- Het gebouw waarin het laboratorium zich bevindt is beveiligd met een alarmsysteem tussen 22h00 en 06h00 en in het weekend. Wanneer men het gebouw betreedt in deze tijdspanne, wordt het alarm gedeactiveerd met behulp van de persoonlijke badge. Bij het verlaten van het gebouw dient het alarm opnieuw geactiveerd te worden. De instructies hierover hangen uit naast de prikklok aan de uitgang van het gebouw.

4.3.2. Code goede praktijk

Hygiëne, orde en netheid

- De poetshulp is opgeleid door het stafpersoneel van het laboratorium over de mogelijke gevaren waarmee zij in aanraking kan komen. Ze reinigt dagelijks een deel van de ruimten zonder laboratoriumproducten aan te raken.
- Het formulier “Schoonmaak laboratorium” geeft een overzicht van de uitgevoerde activiteiten in functie van de prioriteitenlijst en is terug te vinden in het schoonmaaklokaal. Het uitgevoerde onderhoud wordt hierop aangeduid. De ingevulde formulieren worden bewaard bij de verantwoordelijke van het schoonmaakpersoneel.
- Trekkasten en andere kasten met producten worden jaarlijks gereinigd onder toezicht van het laboratoriumpersoneel mits de nodige veiligheidsmaatregelen.
- Het is verboden te roken, te drinken en te eten in de laboratoriumruimten.
- In het microbiologisch laboratorium dient lang haar opgestoken of samengebonden te zijn.
- Handen worden gewassen bij het verlaten van het lab.
- Labo-oppervlakken worden proper gehouden.
- Alle gebruikte oplossingen en producten worden na gebruik terug naar hun bestemming gebracht.
- De vloer wordt gevrijwaard van glasscherven, papier en natte vlekken om slippen te voorkomen.
- Farys doet ook beroep op externe onderhoudsfirma’s voor specifieke reinigings- en onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen en infrastructuur, zoals het kuisen van de ramen, het onderhoud van de brandblusapparaten, het onderhoud van de klimaatregeling en ongediertebestrijding.

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 5/8

Veiligheidsmiddelen

- Draag steeds een labojas en eventueel een labobroek en veiligheidsschoenen.
- Maak waar nodig, conform de aangebrachte veiligheidsvoorschriften, gebruik van veiligheidshandschoenen, stofmasker en veiligheidsbril.

Gevaarlijke producten en oplossingen

- Chemicaliën worden aangewend en gebruikt volgens de wettelijk geldende regels. Enkel de nodige dagelijkse hoeveelheid staat in het laboratorium. De overige hoeveelheid wordt opgeborgen in de opslagruimte "Klasse I".
- Alle vloeibare producten worden ingekuipt gestockeerd.
- De veiligheidsfiches van alle producten zijn te raadplegen via de lijst L0303, waarin een link vermeld staat naar de veiligheidsfiches op Sharepoint. Door op deze link te klikken wordt de veiligheidsfiche direct geopend. Deze lijst wordt beheerd door de technisch verantwoordelijke. Alle andere info omtrent veiligheid, zoals etiketten, GHS-symbolen,... is eveneens op Sharepoint in de map "Veiligheid" terug te vinden.
- Bij aankoop van nieuwe producten of oplossingen wordt de veiligheidsfiche op voorhand bij de leverancier opgevraagd. Bij het in gebruik nemen van een nieuwe techniek worden de veiligheidsfiches doorgestuurd naar de preventieadviseur. Deze bepaalt eventueel in samenspraak met de arbeidsgeneesheer of het product mag aangekocht worden. Zij bepalen eveneens welke persoonlijke beschermingsmiddelen dienen voorzien te worden.
- Zelf aangemaakte gevaarlijke oplossingen dienen voorzien te worden van het juiste GHS-symbool.
- Gasflessen en -rangers (argon, synthetische lucht) worden opgeslagen in afzonderlijk gesloten bergplaatsen buiten het laboratorium, behalve de gasfles met Helium (10L) wordt gestockeerd in het ICP-MS laboratorium in een speciaal daartoe voorziene brandwerende gasflessenkast, aangezien deze gasfles zo dicht mogelijk bij het ICP-MS toestel moet geplaatst worden (aanbeveling van de leverancier van ICP-MS). Deze gasflessen, -rangers en de leidingen worden contractueel nagezien, vervangen en onderhouden door de leverancier en dit volgens de wettelijke voorschriften. De gasleidingen voor argon en synthetische lucht en helium zijn geëtiketteerd.
- Specifieke richtlijnen voor het bewaren en stockeren van verbruiksgoederen en referentiematerialen staan vermeld in de desbetreffende beproevingsmethode.

Stockage en afvalbeheer

- Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gebruikelijke GHS-symbolen met gevarenklasse(n) en signaalwoord, alsook de stockage en het verwijderen van de producten.

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 6/8

Symbool	Gevarenklasse(n)	Signaalwoord	Stockage(*)	Verwijdering
	Acute toxiciteit cat. 1,2,3	Gevaar	Gifkast	Chemisch afval
	Acute toxiciteit cat. 4 Huidirritatie cat.2	Waarschuwing Waarschuwing	Productenkast of zuur/base kast (**)	Chemisch afval
	Corrosief voor huid cat.1A,1B,1C Bijtende stoffen voor metalen cat.1	Gevaar Waarschuwing	Zuur/base kast	Chemisch afval
	Kankerverwekkend cat.1A,1B Kankerverwekkende cat.2	Gevaar Waarschuwing	Gifkast	Chemisch afval
	Ontvlambaar cat.1,2 (***) Ontvlambaar cat.3 (***)	Gevaar Waarschuwing	Brand- en explosievrije kast	Chemisch afval
	Explosief div.1.1-1.3 Explosief div.1.4	Gevaar Waarschuwing	Brand- en explosievrije kast	Chemisch afval
	Oxiderende vloeistoffen cat.1,2 Oxiderende vloeistoffen cat.3	Gevaar Waarschuwing	Brand- en explosievrije kast	Chemisch afval

Symbool	Gevarenklasse(n)	Signaalwoord	Stockage(*)	Verwijdering
	Gas onder druk	Waarschuwing	gesloten bergplaatsen buiten labo of in een brandwerende gasflessenkast in het labo	Via leverancier
	Schadelijk voor het waterig milieu cat.1	Waarschuwing	Productenkast	Chemisch afval
	Bio-risico	Biologisch gevaar	Labo microbiologie	Biologisch afval

(*) stockeren van niet dagelijkse hoeveelheden.

(**) vloeibare producten stockeren in zuur/base kast.

(***) dit pictogram heeft voorrang op pictogrammen van andere gevarencategorieën.

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 7/8

- De noodzakelijke gevarensymbolen zijn aanwezig op de betreffende stockageplaatsen.
- In de opslagruimte “Klasse I” wordt het chemisch afval ingekuipt verzameld en staat het gescheiden van de gestockeerde producten.
- De meeste monsternamereciënten voor drink-, grond- en oppervlaktewateronderzoek bestaan uit kunststof. Het water afkomstig van deze flessen waaraan geen conservering werd toegevoegd, wordt na afronding van het wateronderzoek via de riolering afgevoerd. Het water afkomstig uit recipiënten waarin een sterk zuur (HNO₃ of HCl) als conservering werd toegevoegd, wordt verdund met leidingwater vooraleer het wordt afgevoerd via de riolering. De werkwijze staat beschreven in WIN0603. De lege flessen zelf worden verwijderd via de selectieve inzameling van PMD-afval.
- Monsters afkomstig van een andere oorsprong dan drink-, grond- of oppervlaktewater worden integraal verwijderd via de ophaling van milieubelastende afvalstromen.
- Een erkend afvalverwerker staat in voor de periodieke ophaling van volgende milieubelastende of giftige chemische producten: zure afvalstromen, basische producten, diverse chemicaliën gestockeerd in de opslagruimte “Klasse I” en bestemd voor verwijdering. Een bewijs van vernietiging wordt bijgehouden door de milieucoördinator van Farys.
- Alle besmet afval uit het microbiologische laboratorium wordt verzameld in afvalbakken voor risico-houdend medisch afval in de bio-opslagruimte en wordt eveneens periodiek door een erkend afvalverwerker opgehaald.
- Voor details over bio-veiligheid in het microbiologisch laboratorium wordt verwezen naar WIN0202.

4.3.3. Noodprocedures

Algemeen

- Staf van het laboratorium op de hoogte brengen van ieder mogelijk gevaar.
- Weten waar brandblusapparaten, EHBO-kast, FLAM-stop dekens, douches, oogdouches e.d. aanwezig zijn vooraleer werk aan te vangen (opleiding nieuw of interim personeel).

Bij ongevallen

- Bij brandwonden door chemicaliën of extreme temperatuur minstens 20 minuten spoelen met fris (géén koud) water, waar nodig de oogdouche en nooddouche gebruiken. Kleding die doordrenkt is met bijtende chemische producten dienen te worden verwijderd.
- Snij- en prikongevallen in labo microbiologie worden direct ontsmet met een kleurloos ontsmettingsmiddel en dienen opgevolgd te worden.
- Gemorste producten direct opruimen volgens de voorschriften vermeld op de betreffende veiligheidsfiches.
- Stafpersoneel verwittigen.

Bij brand en evacuatiemeldingen

- Het evacuatieplan in geval van brand is terug te vinden in de map “Veiligheid” en op goed zichtbare plaatsen in het laboratorium.

4.3.4. Risicoanalyse

- Het laboratorium beschikt over een risicoanalyse “veiligheid” en “bio-veiligheid” opgesteld in overleg met de preventieadviseur van Farys.

WIN0201 : Werkinstructie voor toegang, veiligheid en hygiëne in het laboratorium	Versie : 6.0 Versiedatum : 24/04/2025 Status : Actief
Laboratorium Farys	Blz. 8/8

- Jaarlijks wordt een veiligheidsaudit voor het scheikundig en microbiologisch laboratorium uitgevoerd door de preventieadviseur en de arbeidsgeneesheer.
- Jaarlijks wordt een interne audit “veiligheid” en “bio-veiligheid” uitgevoerd door een bevoegd interne auditor.

4.3.5. Meldingsplicht

- Het is ieders verantwoordelijkheid om afwijkingen met betrekking tot (bio-) veiligheid en/of onveilige toestanden te melden.
- Suggesties en opmerkingen kunnen gemeld worden aan de staf van het laboratorium en worden besproken op het technisch werkoverleg of de kwaliteitsvergadering.
- Indien geen oplossing op korte termijn mogelijk is, dient de preventieadviseur ingelicht te worden. Vanaf dit ogenblik wordt het gestelde probleem zijn verantwoordelijkheid.

4.3.6. Bio-veiligheid

Voor bio-veiligheid werd een volledige risico-analyse uitgevoerd, daar het laboratorium van Farys valt onder de inrichtingen vermeld onder hoofdstuk 5.51 van Titel II van het VLAREM, wat uitgebreid behandeld wordt in het bio-veiligheidsdossier zoals is opgenomen in WIN0202 “Werkinstructie voor bioveiligheid in het microbiologisch laboratorium”.

5. Referenties

Goede Laboratorium Praktijken (GLP).

6. Bijlagen

Niet van toepassing.